

**Кишкові гельмінтози великої рогатої худоби приватних господарств
Полтавської області**

Захворювання	Досліджено тварин, гол	Виявлено хворих, гол.	ЕІ, %	П, екз./кр.
дикроцеліоз	40	5	20	1
стронгілятози		15	37,5	0,8
фасціольоз		4	16	0,4
парамфістоматоз		3	12	1,1
моніезіоз		3	12	0,8
Всього		38	95	0,82

Висновки:

1. Проведеними дослідженнями вивчено гельмінтофауну кишкового тракту ВРХ приватних господарств Полтавської області;
2. У тварин паразитують дикроцелії, кишкові стронгіліди, фасціоли, парамфістоми, моніезії;
3. Екстенсивність гельмінтозної інвазії складає 95%, а інтенсивність інвазії – 0,82 екз./кр.

Бібліографія.

8. Галат В., Сорока Н. Клінічні та гельмінтологічні дослідження великої рогатої худоби хворої на ситаріоз // Ветеринарна медицина України. – 2001.– №12.– С. 9
9. Дахно І., Шеремет Ю., Дахно Г. та ін. Філяріатози – проблема ветеринарної та гуманної медицини // Ветеринарна медицина України. – 2003.– №2.– С. 19
10. Погорілий В. У боротьбі з гельмінтозами // Ветеринарна медицина України. – 2009.– №7.– С. 16
11. Ткач Ю.А. До проблем оздоровлення тваринництва від гельмінтозів // Ветеринарна медицина України. – 2009.– №6.– С. 18–19
12. Філончук О., Вознюк І. Моніторинг та контроль фасціольозу великої рогатої худоби в Рівенській області // Ветеринарна медицина України. – 2009.– №4.– С. 15–17

УДК 599.51: 591.1:591.4

ДЕЯКІ АНАТОМІЧНІ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КИТІВ

Сльченко Є. М., Перетяцько А. Ю.*

**Науковий керівник – Шерстюк Л.М.*

Кити – це тварини, які проводять все своє життя у воді. Однак, тепла кров, наявність легень, вигодовування дитинчат молоком вказує на їх приналежність до класу ссавців. Китів відносять до повторно водних тварин. Вони повністю адаптувалися до водного середовища і, якщо їх предки ходили на чотирьох ногах і були вкриті шерстю, то сучасні китоподібні володіють

ідеальною конституцією для переміщення у воді. Доказом того, що 70 мільйонів років тому їх предки ходили по землі, являються кісткові залишки стародавньої тварини - пакіцета, слухова система якого нагадувала китову [4].

Еволюція китових йшла досить високими темпами: вже 40 мільйонів років тому з'явилися їх сучасні підряди: зубаті і вусаті кити, які повністю втратили зв'язок із суходолом [3, 5].

Найбільш цікавим об'єктом для дослідження є підряд вусаті кити, які нараховують близько 17 видів такі як синій, горбатий, сірий, фінвал. Зубатих китів відомо близько 80 видів (білуха, нарвал, різні види дельфінів та інші). Кити прекрасно пристосовані до існування у воді, й будова кожної частини їх тіла відповідає способу життя. Форма тіла кита сигаро або торпедоподібна. Колір коливається від аспидно-чорного до чисто-білого це є видовою ознакою, яка виконує захисну, маскуючу чи навпаки демонстративно-приголомшуючу функції. У деяких цих видів колір змінюється з віком тварини (білуха) [7].

Довжина тіла тварини складає від 1,5(морська свиня) до 30 метрів (синій кит), вага - від 120кг до 150т, в залежності від виду. Наприклад, найбільшим представником китоподібних являється синій кит. Маса його тіла наближується до 150т, що прирівнюється до маси 35-40 слонів або 200 биків, а довжина сягає 30 метрів. Цікавим є те, що на язиці синього кита, вага якого до 4 т може розміститися близько 50 людей. Довжина сірого кита складає 15м, а горбатого - 14м. Скелет китів губчастий, просочений жиром. В хребті від 41 до 98 хребців, які утворюють 4 відділи: шийний, грудний, поперековий, хвостовий. Грудний відділ має 10-17 пар ребер, з яких тільки перші 2-8 пар справжні, з'єднуються з грудниною. Задні кінцівки у китів відсутні, від них збереглися лише рудиментарні залишки тазових кісток, не з'єднаних з хребтом, які виконують роль опори для частини органів розмноження.

Плоскі грудні плавники підтримує вкорочена плечова кістка, дві короткі кістки передпліччя та багаточисельні кісточки кисті, в якій 4 або 5 пальців із збільшеним числом фаланг. Ключиця зникає, лопатка - віялоподібної форми. Голова влаштована так, щоб дихання відбувалося при виставленні ніздрів з води, без згинання ший(ніздрі зміщені на тім'я). Щелепи великих розмірів, зігнуті дугами та витягнуті у вигляді дзьоба, зумовлені розвитком фільтрувального апарату чи багаточисельних зубів [6].

Їжа – перша і постійна потреба всіх тварин. Великі кити поглинають велику кількість їжі. Зубаті кити полюють за кальмарами і рибою. Вусаті ж заковтують їжу «оптом». Загалом вони живляться планктоном, проте в їх шлунках неодноразово виявляли пінгвінів, бакланів та навіть трьохметрових акул [7].

Великий об'єм води фільтруються через китовий вус — рогові пластини з волосяноподібними китицями. Висота пластин у різних видів різна: від чверті до 4,5м, кількість їх коливається від 360 до 800 штук. Ротовий отвір з боку верхньої щелепи обмежений щільними складками шкірного покриву, які не мають власних м'язів і вкриті багатошаровим зроговілим епітелієм. З анатомічної точки зору ці складки і є губами. На більшій поверхні ротової порожнини немає залоз. Язик малорухомий. Число відділів шлунку

коливається від 3 до 13 у різних видів. Кардіальний сфінктер відсутній, тому кити здатні легко відригувати залишки їжі з шлунку. У будові тонкого та товстого кишечника особливістю є відсутність у більшості дельфінів сліпої кишки. Також у дельфінів відсутній жовчний міхур. Травна система закінчується анусом [3, 5].

Будова головного мозку китоподібних підтверджує думку про те, що кити є найбільш атиповими й спеціалізованими представниками ссавців. Відділи ромбоподібного мозку займають типові для них місця. Мозочок і нижні оливи розвинені дуже сильно. Кора півкуль має багато борозен. Кашалоту належить найбільший у ссавців мозок вагою до 8 кг, а мозок синього кита лише – 3 кг.

Кит єдиний ссавець, крім людини, який співає, не дивлячись на відсутність голосових зв'язок. Звуки у дельфінів утворюються за допомогою 3-х пар повітряних міхурів зв'язаних з носовим каналом, а в вусатих китів – великим горловим міхуром, з'єднаним з гортанню. Найкоротша «арія» кита триває 6 хвилин, найдовша – близько півгодини. Спочатку вважалося, що співають тільки самці, але є дані, що самки співають пісні своїм малюкам [2].

У китів немає зовнішніх вух. Вони чують нижньою щелепою. Від неї звук проходить до середнього та внутрішнього вуха. Завдяки складній будові останнього, китоподібні сприймають інфра- та ультразвуки. Око великих китів має вагу близько 1 кг, і здатне витримувати високий тиск при зануренні тварини на велику глибину. З слізних проток виділяються великі жирні сльози, які допомагають бачити у воді та захищають очі від впливу солі. Про розмноження китів інформації досить мало. Вагітність у різних видів триває від 10 до 16 місяців. «Малюки» народжуються довжиною близько 7,5 метрів і масою 2-3 тонни, при цьому яйцеклітина кита за розмірами не перевищує яйцеклітину миші. Дитинча харчується материнським молоком до семимісячного віку, щоденно випиваючи близько 380 літрів [6, 7].

Природа зробила так, щоб ці ссавці повністю перейшли до водного способу життя. Горизонтальний хвіст, що дозволяє тварині підніматися й занурюватися у воді, дає можливість знаходити їжу на різних глибинах; гладкість шкіри полегшує рух, а товстий підшкірний шар жиру (до 30 см.) зменшує його відносну вагу та виконує роль ізоляції, зберігаючи тепло в організмі. Коли кит занурюється, тиск води розподіляється рівномірно по всій поверхні його тіла. Оскільки організм тварини складається на 90% з води, а вода практично не стискається, тому тіло кита не деформується. А легені, зі збільшенням глибини, все більше і більше стискаються так, що повітря з них із силою проштовхується в дихальне горло та дихальні шляхи, які спрямовані до дихала. Ці шляхи мають набагато менше кровоносних судин, ніж легені, ось чому газообмін в прилеглих м'язових тканинах зменшений. Крім того, коли легені стискаються, їх тканина також стає щільнішою і кров, що знаходиться в легеневих капілярах, залишається майже без м'язового кисню. Повітряні шляхи, які ведуть від їх дихального горла до дихала, - не пряма трубка, вони звивисті й з'єднані з декількома складними носовими проходками та великими повітряними мішками. Ці мішки наповнені піноподібною

емульсією, яка складається з води, жиру та повітря. Саме вона й абсорбує азот, що не призводить до кесонної хвороби. Коли кит випливає на поверхню й робить видих, частина цієї піни виходить назовні, забираючи з собою надлишок азоту. Водяні пари теплого видихуваного повітря конденсуються в дрібні краплі рідини, створюючи видимий фонтан.

Легені дуже пружні та еластичні, що дозволяє оновлювати повітря за один вдих на 80-90% (у людини тільки на 15%). Китоподібні можуть довго (кашалоти та пляшко носи до 1,5 годин) знаходитися під водою з одним і тим же запасом повітря: велика ємність легень(до 2000 л) і місткість міоглобіну дозволяє їм захоплювати з поверхні підвищену кількість кисню, яка витрачається дуже ощадливо: під час занурення серцебиття уповільнюється більш чим в два рази (у кашалота до 10 ударів за хвилину) і течія крові змінюється так, що киснем забезпечується у першу чергу мозок та серцевий м'яз. Ці органи при довготривалому зануренні отримують кисень також із запасів артеріальної крові «чудесної сітки» - найтоншого галуження кровеносних судин. Ця сітка еластичних ємностей, розміщених по ходу кровеносних судин, і здатних миттєво ввібрати в себе велику кількість крові, регулюючи таким чином кров'яний тиск при швидкому зануренні чи спливанні кита. Але і це ще не все, м'язова тканина інтенсивно темно – червоного кольору, так як в ній міститься велика кількість міоглобіну – речовини, близької за хімічною будовою й властивостями до гемоглобіну – кисневому транспортеру крові, завдяки цьому кисневий дефіцит в організмі відстроковується на порівняно тривалий час. Загальна кількість крові в організмі китоподібних у різних видів коливається: чим більш рухливий спосіб життя властивий виду, тим відносно більша кількість крові у нього(у афаліни — 71 мл/кг ваги тіла, у короткоголового дельфіна — 108 мл/кг, у дельфіна Далля — 143 мл/кг). По кількості еритроцитів всі кити незначно відрізняються один від одного та від наземних ссавців. Загальний об'єм цих формених елементів коливається від 40 до 57%. Найбільш специфічною характеристикою крові можна вважати її надзвичайно високу буферну ємність [3, 5].

Серце синього кита, вагою 600-700 кг. – перекачує близько 8 тис. літрів крові. Воно сильно сплюснене, вкорочене та розширене з гострою верхівкою. Правий шлуночок помітно слабший і коротший лівого. Серце лежить знизу легень, по боках не обмежується ними. Серцева сорочка вкрита особливою жировою капсулою і зрощена з діафрагмою [1].

Висновок. За багатьма параметрами кити гідні звання «най-най»: вони найбільші, найбільш витривалі та ненажерливі ссавці, які дихають повітрям та народжують живих дитинчат під водою. В силу багатьох причин наші знання про китів загалом, і зокрема про їх видову різноманітність обмежені. До нашого часу відкривають нові види, так, що попереду ще багато роботи по розкриттю всіх таємниць, які ці гіганти кожен раз забирають із собою занурюючись у глибину водної стихії.

Список літератури.

1. Жеденов В.Н. Легкие и сердце животных и человека. М.: Советская наука, 1954. — 202с.

2. Каменный А. Чудо-юдо Рыба-кит// Одесский вестник.-2010.- № 153-154.
3. Киты и дельфины. А.Б. Яблоков и др. М.; Наука 1972 г.
4. Сидоркин П. Киты: галопом к морю// Вокруг света.- 2010.- №1.- 160с.
5. Томилин А.Г. В мире китов дельфинов. М.; Знание 1974 г.
6. <http://www.ecosystema.ru/07referats/index-zoopozv.htm>
7. <http://whale.netoss.net/bio.html>

УДК 619:616-091:579.882:636.8

ПАТОМОРФОЛОГІЧНИЙ ПРОЯВ ХЛАМІДІОЗУ КОШЕНЯТ ВІКОМ ДО 1 МІСЯЦЯ»

Самченко І.М., магістрант *

**Науковий керівник – Скрипка М.В, доктор ветеринарних наук*

В даний час не рідко реєструються випадки захворювань домашніх тварин на хвороби як інфекційного так і неінфекційного походження.

Серед цих захворювань зустрічаються захворювання що отримали назву антропоознози і можуть викликати загрозу для здоров'я власників тварин. До таких захворювань віднесено хламідіоз, що за хронічного перебігу не викликає ніяких типових клінічних ознак, внаслідок чого він виявляється непоміченим. Саме це сприяє передачі збудника до здорових тварин. Існуюча статистика вказує на значний відсоток поширення хламідіозу серед котів в різних країнах світу: Швейцарія – 48%, США – 47%, Великобританія – 21%, Франція – 49%, Бельгія – 25%, Німеччина – 65%, Канада – 35%. Неконтрольований резервуар збудника в природі постійно створює загрозу виникнення захворювання, що проявляється у формі кон'юнктивітів, кератитів, катаракти, абортів, безпліддя, народження мертвого чи нежиттєздатного молодняку. Крім того, описані випадки коли кішки стають джерелом збудника для людини.

За результатом патолого-анатомічного дослідження 5-ти випадків захворювання кошенят на хламідіоз, нами було встановлено катаракту, серозну пневмонію та масивні крововиливи. В печінці та нирках – ознаки гепатозу та парез жовчного міхура. Стінка кишечника з ознаками гіперемії.

Гістологічним дослідженням у легенях зареєстровано ознаки помірно вираженої вогнищевої серозної пневмонії, а в окремих альвеолах крім того утворюються дрібні нитки фібрину. Дистелектаз альвеол, що розташовуються навколо вогнищ запалення, викликаний механічним тиском із сторони альвеол заповнених ексудатом, а також внаслідок потовщення міжальвеолярних перегородок. Потовщення міжальвеолярних перегородок відбувається за рахунок кровонаповнення судин та запальної інфільтрації.

В серці зміни супроводжуються набряком міжм'язової сполучної тканини та помірно вираженою зернистою дистрофією кардіоміоцитів. На ок-